

Annika Ekberg

Kommunstyrelsen

annika.ekberg@trelleborg.se

Komplettering - motion (S), Fri tillgång till mensskydd

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 211025 att återremittera ärendet avseende fri tillgång till mensskydd till kommunstyrelsen för komplettering av ett antal frågeställningar. Dessa frågeställningar sammanfattas enligt följande:

Varken likställighetsprincipen eller personalförmånsaspekten bedöms kunna innebära ett hinder för införande av gratis mensskydd.

Genomförandet av att införa fri tillgång till mensskydd i Smedjebackens kommun har ännu inte slutförts eller utvärderats. De har också en annan organisation jämfört med Trelleborgs kommun och därav har endast vissa jämförelser kunnat göras.

Avtal för inköp av mensskyddsprodukter och behållare saknas i Trelleborgs kommun varvid detta måste upphandlas. Inköp, montering av behållare och löpande påfyllning kan göras av kommunens internservice och distribution av produkterna kan ske via samordnad varudistribution.

Det finns prenumerationstjänster för mensskyddsprodukter. Dessa bedöms inte vara anpassade för kommunens behov och är ett betydligt dyrare alternativ.

Kostnaderna har beräknats för tre olika alternativ: mensskydd vid samtliga toaletter vid kommunala inrättningar (1 250 st), mensskydd vid samtliga toaletter i kommunens skolor (700 st) respektive mensskydd vid 300 st utvalda toaletter. Kostnaden år 1 inkluderar kostnader för inköp och montering av behållare samt mensskyddskostnader inklusive påfyllning. Kostanden år 2 och framåt inkluderar mensskyddskostnader samt påfyllning. Kostnaden varierar år 1 mellan ca 1,2 mnkr och ca 0,3 mnkr beroende på de tre olika alternativen och mellan ca 0,7 mnkr och ca 0,2 mnkr år 2 och framåt. Finansiering föreslås ske via Kommunstyrelsens budgetmarginal år 1 och därefter inarbetas i Teknisk servicenämnds ordinarie budgetprocess år 2 och framåt.

Ytterligare information framgår under rubriken "Ärendet" i kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Beslutsunderlag

Kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse Komplettering – Motion (S), fri tillgång till mensskydd, dnr KS 2021/261, 2021-11-08

Socialdemokraternas motion om att kommunen ska tillhandahålla fri tillgång till mensskydd på kommunala toaletter (anmäld i KF 2021-04-26)

Beslut kommunfullmäktige (2021-10-25 KF §293)

Beslut kommunfullmäktige (2021-09-27 KF §252)

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår besluta att föreslå kommunstyrelsen besluta att föreslå kommunfullmäktige besluta

att införa fri tillgång till mensskydd på alla toaletter knutna till kommunala inrättningar

att finansiering år 1 sker via kommunstyrelsens budgetmarginal

att finansiering år 2 och framåt inarbetas i Teknisk servicenämnds ordinarie budgetprocess.

Beslutet skickas till

Teknisk servicenämnd

Kommunledningsförvaltningen, Avdelningen för Kvalitet- och resursutveckling

Ärendet

Fri tillgång till mensskydd, motion (s)

Socialdemokraterna inkom i april 2021 med en motion om fri tillgång till mensskydd. I motionen föreslås:

1. att kommunen tillhandahåller mensskydd på alla toaletter knutna till kommunala inrättningar som skolor, idrottsplatser och arbetsplatser samt övriga offentliga toaletter som placerats ut av kommunen
2. att kommunen uppmuntrar och stödjer det privata näringslivet att också tillhandahålla mensskydd.

Trelleborgs kommun har drygt 1 250 toaletter, varav ca 700 av dessa finns på skolor. Toaletterna städas av kommunens lokalvårdare som också beställer och fyller på hygienartiklar. Ett 50-tal finns på kommunen LSS- och äldreboenden och sköts av personal på socialförvaltningen.

Likställighetsprincipen

I 2 kapitlet 3 § kommunallagen finns den s.k. likställighetsprincipen. Det centrala i den är att medlemmar i samma situation behandlas lika.

En kommun kan särbehandla vissa medlemmar i förhållande till andra om det sker på objektiv saklig grund. Frågan om vad som utgör objektivt godtagbara skäl för särbehandling får primärt avgöras från fall till fall.

I det aktuella ärendet kanske man kan säga att kvinnor särbehandlas gentemot män. Man kan också hävda att medlemmar i samma situation behandlas lika.

Vår bedömning att tillhandahållande av mensskydd inte strider mot likställighetsprincipen.

Personalförmån

Personalförmåner är skattefria om de är av mindre värde och riktar sig till hela personalen. Förmånen ska inte vara direkt ersättning för utfört arbete utan en enklare åtgärd för att skapa trivsel på arbetet.

I det aktuella ärendet riktar sig tillhandahållandet till samtliga kvinnor som använder sig av kommunens toaletter, inte bara till personalen. Mensskydd borde kunna bedömas ha ett mindre värde och jämföras med toalettpapper. Någon rättspraxis eller någon vägledning från Skatteverket som rör just detta finns inte.

Man kan, enligt vår bedömning, inte hävda att detta är en beskattningsbar förmån för anställda i kommunen.

Benchmarking

Kontakt har tagits med Smedjebackens kommun som har fattat beslut om att införa fri tillgång till mensskydd på kommunens toaletter, men genomförandet är inte

färdigt för att kunna utvärderas vad gäller faktiska kostnader för montering eller åtgång av mensskyddsprodukter.

Benchmarking kostnader

Upphandlade mensskydd bindor, tamponger, trosskydd kostar ca 1 kr/st om man slår ut det på de tre olika skydden.

Upphandlade behållare till toaletterna (för uppsättning med skruv, samt 3 fack och logga) 220 kr/st. Trefackslösningen beror på att man valt att tillhandahålla bindor, trosskydd samt tamponger.

Benchmarking inköp och distribution

Första inköpet som gjordes var på en beräknad årsleverans av produkter. Lagring av produkterna löstes ad hoc då plats saknades.

Distribution av mensskydd görs genom lokalvården. De har inte samma prismodell som Trelleborgs kommun varför jämförelse inte är relevant.

Smedjebackens kommun har valt att tillhandahålla mensskydd på samtliga toaletter oavsett om de har markering som "herrtoalett" eller ej med tanke på likabehandlingsaspekten.

Organisation och process - från anskaffning till distribution

Upphandling av behållare och mensskydd

Både behållare och mensskyddsprodukter kommer att behöva upphandlas då befintliga avtal saknas. Det är först vid en upphandling som exakt kostnad kan beräknas.

Inköp av behållare och mensskydd

Inköp av behållare är i princip en engångsföreteelse. När upphandling av mensskydd är gjord kommer produkterna att kunna beställas i kommunens e-handelssystem på samma sätt som övriga hygienprodukter.

Montering av behållare

Montering av behållare kan utföras av internservice.

Beroende på om behållarna ska skruvas eller kan tejpas upp skiljer sig kostnaden på grund av skillnad i tidsåtgång. Beräkningar är gjorda på det dyrare alternativet.

Lagerhållning

Det är upp till varje enhet inom lokalvården att anpassa beställningarna till hur stor kapacitet man har för lagerhållning.

Distribution

Beställda produkter kommer att köras ut via samordnad varudistribution till beställande enhet. Påfyllning görs av lokalvården. Beräkningen är gjord på att skydden fylls på 1 gång/vecka.

Prenumerationstjänst för mensskydd

Det finns prenumerationstjänster för mensskyddsprodukter. I en prenumerationstjänst ingår behållare, montering, mensskyddsprodukter och påfyllning. De olika alternativ som undersökts är inte anpassade för kommunens behov av flexibilitet samt är betydligt dyrare än en intern lösning, varför detta inte bedöms vara ett alternativ för kommunen.

Ekonomiska effekterna och möjlig finansiering

Beräkningarna är gjorda på uppskattningar av tidsåtgång för montering och påfyllnad och på produktkostnader för behållare och mensskydd (benchmarkade) samt frekvens för påfyllnad. Alternativ 1-3 avser intern hantering.

Alternativ 1 – Alla toaletter utrustas, 1 250 st

Kostnad år 1: 1.235.000

Kostnad år 2 och framåt: 740.000

Alternativ 2 – Alla skoltoaletter utrustas, 700 st

Kostnad år 1: 692.000 kr

Kostnad år 2 och framåt: 415.000

Alternativ 3 – Viss andel toaletter utrustas och märks på utsidan med exempelvis ”Toalett med mensskydd”. Exempel 300 st

Kostnad år 1: 296.000 kr

Kostnad år 2 och framåt: 178.000 kr

Finansiering

Finansiering föreslås ske via Kommunstyrelsens budgetmarginal år 1 och därefter inarbetas i Teknisk servicenämnds ordinarie budgetprocess år 2 och framåt.

Kommunens uppmuntran och stöd till det privata näringslivet

Genom att vara föregångare gällande gratis mensskydd agerar Trelleborgs kommun som förebild för näringslivet. Genom att ta upp det i de sociala kanaler och kontaktytor som kommunen har mot näringslivet kan stöd och uppmuntran ske.